

## Կ Ե Ն Ս Ա Ն Ի Ի Թ Ե Ր Ը

(ՎԻԹԱՄԻՆ)

2

ԿԵՆՍԱՆԻԻԹ Բ.

Այս կենսանիւթը ուսումնասիրել շատ դժւարին խնդիր մը եղած է: Տարիներով ճափոնացիները ենթակայ էին պէրի պէրի կոչուած ջղային ընդհանուր անդամալուծութեան մը, ուր մարմինի ջղային զըրութեան բորբոքումը գլխաւոր ախտաբանական վատասերումը կամ նշանն էր: Դիտուած էր որ ախտը ո՛չ ժառանգական և ո՛չ ալ տարափոխիկ հանդամանք ունէր, և կլիմայական պայմանները ո՛չ մէկ դեր ունէին:

Ինչպէս յայտնի է, ճափոնացիները բրինձակեր ժողովուրդ մըն են, իրենց ազգային կերակուրն է ան: Մաքրուած ու անկեղեւ կամ անթեփ բրինձը կուգար գերեզմանը փորելու շատերուն: Նոյն ախտաձեւութիւնը գրաւեց ուշադրութիւնը նաեւ Ամերիկեան ղինուորական բժշկական առաքելութեան, Փլիլպպեան կղզիներուն մէջ, որոնց բնակչութիւնն ալ ճափոնացիներու պէս մեծ մասամբ բրինձով կը սնանին: Շուտով պարզուեցաւ սակայն զազտնիքը այս թնճուկին: Մաքրուած բրինձին տեղ կուտան թեփոտը, քիչ մը կաթ և մաս մը ընդեղէն (օր. լուրիա, ոսպ, սիսեռ, ոլոռն), և քանի մը օրերու ընթացքին պատկերը կը փոխուի, պէրի պէրին կը սկսի անհետանալ և իր պատկերը՝ ընդհանուր ուռեցւորում — շատ անգամ շփոթուած երիկամունքի բորբոքման հետ — և անգամալուծութիւն, արագօրէն կը բարւոքի: Ի՞նչ է ուրեմն այս հրաշքը, ի՞նչ կար վերջինին մէջ, որ չուներ առաջինը: Պատասխանը պարզ է: Կենսանիւթ Բը, Համաշխարհային պատերազմին՝ Քիւթէլ—Ամարայի պաշարման ատեն, անգղիացի ղինուորներ, բաւական տառապեցան այս հիւանդութենէն, որովհետեւ ճերմակ ալիւրէ հաց կ'ուտէին, մինչդեռ իրենց աչքին առջեւ հնդիկ ղինուորներու մէջ, որոնք սեւ հաց կ'ուտէին, ո՛չ մէկ զէպք պատահեցաւ: Ահա խօսուն ու ակընբախ իրականութիւնը որ կուգայ անգամ մըն ալ շեշտել թէ բնութենէն շեղումներ բռնադրօսիկ զտումներն ու կարգաւորումները կուգան ու կ'ապտակեն մեզ: Ասոր համար է որ նախնական կեանքը իր մաքուր ու անարատ և անարուստ կերակուրներով, իր թեփոտ հացով, ամէնէն նպատակաւորմարը պիտի դառնար ապրելու տեսակէտէն...

Կենսանիւթ Բը, առատօրէն կը գտնուի բոլոր ընդեղէններուն, սեւ հացին, Թեփոտ բրինձին, գետնախնձորին, կաթիս, միսին, նարինջին մէջ: Եւ եթէ ճերմակ հացին հետ գետնախնձորը առատ չուտէինք, անվերապահօրէն կրնանք ըսել թէ, մենք շատեաւ հանդիսատես պիտի ըլլայինք «պէրի պէրի»ի աւերներուն: (Շարունակելի)

(Ուստըր, Ամերիկա)

ԲԺ. ԳԵՂԱՄ ՍԵՐՈԲԵԱՆ